

Wandelroute Nationaal Park Dwingelderveld

7 km wandelen

Deze route start bij Bezoekerscentrum Dwingelderveld als 5 km route (rode paaltjes in het veld). Halverwege stap je over op de witte wandelroute die 2 km lang is en langs het Theehuys Anserdennen komt. De witte wandelroute sluit automatisch weer aan op de rode wandelroute. Bij punt 5 stap je van de rode in de witte wandelroute over. Na punt 7 gaat de witte wandelroute weer over in de rode wandelroute.

De wandelroute

Nationaal Park Dwingelderveld staat vooral bekend vanwege de grote, stille heide. Het centrale deel van het park is zelfs het grootste aangesloten natte heidegebied dat nog over is in West-Europa. Tijdens deze gevarieerde en kindvriendelijke wandeling heb je kans op ontmoetingen met graafwespen, de schaapskudde van Ruinen en vogels, insecten en diverse vlinders als het gentiaanblauwtje.

WANDELEN DOOR NATIONAAL PARK DWINGELDERVELD BIJ RUINEN EN DWINGELOO

START

Vanuit het Bezoekerscentrum Dwingelderveld neem je de achteruitgang naar de tuin, direct rechts achter het gebouw langs. Volg de wandelroute door het Dwingelerveld met behulp van de rode pijltjes.

WAT VALT ER TIJDENS HET WANDELEN TE ZIEN?

(De nummers komen overeen met de nummers op de kaart.)

1. Heideschappen

Je wandelt over het klinkerpad, door het klaphek in de schapenweide. Hier grazen in het zomerhalfjaar enkele Drentse heideschappen. Dit schapenras met de kenmerkende gekrulde hoorns en lange staart werd tot ongeveer 1900 in enorme kuddes op de heide gehoed. Met de uitwerpselen die de schapen 's avonds in de schaapskooien achterlieten, konden de boeren in de winter hun akkers bemesten. Aan de andere kant ontstond er door het dagelijkse gegraas van de duizenden schapen een onafzienbare heidevlakte, die vanaf Benderse doorliep in de heidevelden van Dwingeloo, Lhee en Spier.

2. Heidebebossing

Het Spaarbankbos is een van de vele naaldbossen die na 1900 op de heide zijn aangelegd. In dit bosje heeft de Spaarbank van Ruinen vooral douglassparren laten aanplanten voor de productie van hout. In het donkere sparrenbos, inmiddels eigendom van de gemeente Ruinen, leven weinig planten en dieren.

3. Rondje om de es

Het Spaarbankbos is een van de vele naaldbossen die na 1900 op de heide zijn aangelegd. In dit bosje heeft de Spaarbank van Ruinen vooral douglassparren laten aanplanten voor de productie van hout. In het donkere sparrenbos, inmiddels eigendom van de gemeente Ruinen, leven weinig planten en dieren.

Van de oude indeling van de es in kleine akkers van hoogstens tien tot twaalf meter breed is weinig meer te zien. Met de komst van de kunstmest kon een boer gemakkelijk veel grotere stukken landbouwgrond vruchtbaar maken. Bij de ruilverkaveling Ruinen in de jaren tachtig zijn de kleine eigendommen vervolgens uitgeruild.

Een deel van de es kwam daarbij in handen van Natuurmonumenten. Die heeft de kleinschalige indeling gehandhaafd en teelt op de smalle percelen vooral rogge. Dit graangewas groeit ook goed zonder kunstmest en biedt, mits er niet gespoten wordt, plaats aan verschillende akkeronkruiden zoals korenbloem, akkerviooltje en korensla. Voor patrijzen, kwartels en reeën vormen zulke ouderwetse akkers een welkome voedselbron.

4. Zonder gegraas geen heide

De Wiltzang was vroeger een open heidegebied. Omdat er al tijden geen schapen meer grazen zijn grote delen inmiddels dichtgegroeid met grassen en bomen. Hier en daar probeert Natuurmonumenten het tij te keren door de opgeschoten berken en dennen te verwijderen. Daardoor zie je nog iets van de heide en de vele insecten die van de openheid profiteren, zoals vlinders, libellen en graafwespen. Overal aan

de rechter, zonbeschenen kant van het pad zie je de verkleuringen in het zand die erop duiden dat een graafwesp daar een ander insect levend heeft begraven als voedsel voor haar broed.

5. Aan de rand van het zand

Bij de Leislout, een oude afwateringssloot, zie je veel grillig uitgegroeide eiken. In het verleden legden de boeren vaak eikenbosjes aan omdat ze het hout goed konden gebruiken als brandstof en voor afrasteringspalen. De schors van eikentakken was veel geld waard aangezien het de grondstof leverde om leer mee te looien. De dichte eikenhakhoutbosjes boden ook een redelijke bescherming tegen het oprukkende zand. Tot vijftig jaar terug zag je hiervandaan de kale stuifzandheuvels van het Anserzand. Nu is het een geheuveld bos en heet dit gebied de Anserdennen. Even verderop kan je de witte route ongeveer een halve kilometer rechtdoor volgen naar het Theehuys Anserdennen. Vervolg na het Theehuys de witte route, die bij punt 8 (zie kaartje) weer aansluit op de rode route.

6. Naar een natuurlijker bos

Langzaam maar zeker worden de naaldbossen die na de Tweede Wereldoorlog op het stuifzand zijn aangeplant een stuk natuurlijker. Natuurmonumenten helpt daaraan mee door het bos zoveel mogelijk met rust te laten. De bomen die doodgaan en de takken die vallen blijven gewoon liggen en bieden volop leefruimte voor mossen, paddestoelen en insecten. Met name de larven die in het dode hout wroeten maken het bos aantrekkelijker voor insectenetters als spechten. De gaten in de stam en afgevallen takken bieden broed- en schuilgelegenheid aan diverse vogels en zoogdieren, terwijl de opengevallen plekken in het naaldbos spoedig worden ingenomen door kruiden, struiken en loofbomen.

7. Plaggen voor heide

Aan de linkerkant van het pad zie je enkele graslanden. Hier heeft men de heide rond 1900 ontgonnen tot landbouwgrond. Bij de rij eiken heeft destijds een boerderij gestaan. Voorbij het grasland strekt de heide zich uit. Hier en daar valt dat niet eens zo op, omdat grassen als pijpenstrootje de heide overwoekerd hebben. Verderop langs het pad is goed te zien hoe heideplanten als dopheide, zonnedauw of snavelbies opbloeien op de afgegraven stukken, die vrij vochtig zijn. Struikheide groeit op de wat drogere delen.

8. Typische heidedieren

Behalve door te plaggen en te maaien, onderhoudt Natuurmonumenten de heide door er een schaapskudde te laten grazen. In dit deel kan je geregeld de kudde zien die elke ochtend vanuit de schaapskooi aan de Benderse vertrekt. De schapen eten de grassen weg en houden de heidestruikjes jong en gezond. Naast schapen kan je bijna altijd wel vogels in het open heidegebied zien of horen. Tapuit en roodborsttapuit zijn kenmerkende soorten die op de heide broeden. Vlinders fladderen 's zomers in nog veel meer soorten en kleuren rond. Een onverwachte gast die vaak in de natte heide is te zien, is de groene kikker.

9. De schaapskooi

Bij de kruising kan je even naar links en dan rechts naar de schaapskooi en het informatiecentrum van de Stichting Het Drentse Heideschaap lopen. De kudde is vanaf 1948 gevormd met als doel het typische Drentse schapenras voor uitsterven te behoeden. De belangrijkste taak van de kudde is het onderhoud van de heide. Een bezoek aan de kooi is vooral aardig tegen het einde van de middag als de herder met zijn hond de schapen thuisbrengt.

Faciliteiten

horeca

Het Bezoekerscentrum heeft een kleine koffiehoeek. In het Theehuys Anserdennen kun je heerlijk biologisch eten en drinken (lunches).

bezoekerscentrum

Bezoekerscentrum Dwingelderveld
Benderse 22
7963 RA RUINEN
t: (0522) 47 29 51

horeca

Theehuys Anserdennen
Schapendrift 1
7964 KE ANSEN
T: (0522) 471137

De route verkennen

route

De rondwandeling is met rode en witte paaltjes aangegeven, lengte ongeveer 7 km. N.B.: halverwege de rode route stap je over op de witte paaltjesroute. Deze sluit aan op de rode route (zie routekaartje).

Beste seizoen

Alle seizoenen: het voorjaar is goed voor de broedvogels; in juni en juli bloeit de dopheide, struikheide in augustus; in het najaar strijken veel trekvogels neer en 's winters komt de grote stilte het best tot zijn recht.

Bestel nu de [wandelkaart Nationaal Park Dwingelderveld](#) online.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid

rolstoel

De route is niet geschikt voor rolstoelers, maar het bezoekerscentrum Dwingelderveld verwelkomt je graag. In en rond het bezoekerscentrum vind je informatie over de omgeving en kun je een kijkje nemen in de vlindertuin.

toegang

Het gebied is tussen zonsopkomst en zonsondergang vrij toegankelijk, met uitzondering van de nachtwandelroute in het Nationaal Park Dwingelderveld. Deze route is bij uitstek geschikt om in het donker te beleven.

met de auto

Je neemt vanaf de A28 Hoogeveen-Assen de afslag Pesse. Daarna volg je de borden Ruinen. Vanaf de Brink in Ruinen staat het Bezoekerscentrum Dwingelderveld aangegeven. Er is volop gratis parkeergelegenheid bij het Bezoekerscentrum.

met de trein

Je kunt vanaf het NS-station Hoogeveen een treintaxi nemen naar het Bezoekerscentrum Dwingelderveld. Ook kun je bij de NS-stations Meppel, Hoogeveen of Beilen een fiets huren (reserveren is raadzaam) en in ongeveer een uur naar Ruinen fietsen.

